

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा - एप्रिल, २०१७

कक्षा - आचार्यप्रथमवर्षम् (SEM-2)

प्रश्नपत्रम् - 5

गुणाः - ७०

विषयः - वेदः

कोड - C.E. 4.2.2

समयः - ११:०० तः ०२:००

दिनाङ्कः - १७/०४/२०१७

सन्दर्भग्रन्थः - वैदिकसूक्तसंग्रह

प्रथमान्विति: (Unit-1)

प्रश्नः - १ अधोलिखितेषु द्वावेवमन्त्रौ व्याख्यायेताम् । ०८

(१) पुनरेहि वाचस्पते देवेन मनसा सह ।

वसोष्पते नि रमय मय्येवास्तु मयि श्रुतम्॥

(२) यस्यां पूर्वे पूर्वजनाविचक्रिरे यस्यां देवा असुरानभ्यवर्तयन्

गवामश्वानां वयसश्चविष्टा भगवर्चः पृथिवी नो दधातु ॥

(३) कालो अश्वो वहति सप्तरश्मिः सहस्राक्षो अजरो भूरिरेताः ।

तमारोहन्ति कवयो विपश्चितस्तस्य चक्रा भुवनानि विश्वा ॥

प्रश्नः - २ अथर्ववेदीयपृथिवीसूक्तस्य वैशिष्ट्यमुपवर्णयत ०८

अथवा

अथर्ववेदीयकालसूक्तस्य विषयान् उपस्थापयत ।

प्रश्नः - ३ अधो लिखितेषु चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः । ०४

(१) मेधाजननसूक्ते कियन्तो मन्त्राः सन्ति ?

(२) कालसूक्तमथर्ववेदस्य केन ऋषिणा दृष्टमस्ति ?

(३) कालसूक्ते कियन्तो मन्त्राः सन्ति ?

(४) पृथिव्याः गन्धः ओषधीष्वपि विद्यते न वा ?

(५) 'यस्ते गन्धः पुष्करमाविवेश' - इत्यस्य कोऽर्थः ?

(६) W.D. Whitney - इति विदुषा अथर्ववेदस्यानुवादो विहितो न वा?

द्वितीयान्विति: (Unit-2)

प्रश्नः - ४ अधोलिखितेषु द्वावेवमन्त्रौ व्याख्यायेताम् । ०८

(१) एषामहं समासीनानां वर्चोविज्ञानमाददे ।

अस्याः सर्वस्याः संसदो मामिन्द्र भगिनं कृणु ॥

(२) यद्वो मनः परागतं यद्वद्धमिह वेह वा ।

तद्व आ वर्तयामसि मयि वो रमतां मनः ॥

(३) नव भूमीः समुद्रा उच्छिष्टेधिश्चिता दिवः ।

आ सूर्यो भात्युच्छिष्टेहोरात्रे अपि तन्मयि ॥

प्रश्नः - ५ अथर्ववेदीयराष्ट्रसभासूक्तस्य विषयान् उपस्थापयत । ०८

अथवा

अथार्ववेदस्य मौलिकविषयान् लिखित्वा पर्जन्यसूक्तस्य वैशिष्ट्यमुपस्थापयत ।

प्रश्न: - ६ अधोलिखितेषु चत्वारः प्रश्नाः समाधेयाः ।

०४

- (१) ऊच्छिष्टब्रह्मसन्दर्भे "प्रतीहारः" - इत्यस्य कोऽर्थः ?
- (२) "उपहव्यम्" - इत्यस्य कोऽर्थः ?
- (३) सभाशब्दस्य सायणानुसारं कोऽर्थः ?
- (४) समितिशब्दस्य सायणानुसारं कोऽर्थः ?
- (५) ऊच्छिष्टब्रह्मसूक्तस्य कोऽस्ति ऋषिः ?
- (६) 'अनगाः' - इत्यस्य कोऽर्थः ?

तृतीयान्विति: (Unit-3)

प्रश्न: - ७ अधोलिखितयोरन्यतरस्य मन्त्रस्य निर्धारितभाष्यानुसारं व्याख्यां कुरुत

०४

- (१) आते दक्षं मयोभुवं वह्निमद्या वृणीमहे
पान्तमा पुरुस्पृहम् ॥
- (२) वृषा सोमद्युमां असि वृषा देव वृषव्रतः ।
वृषा धर्माणि दधिषे ॥

प्रश्न: - ८ अधोलिखितयोः प्रश्नयोः कस्यचिदेकस्योपरि निबन्धं लिखत ।

०८

- (१) समवेदस्य सामान्यं परिचयमुल्लिख्य, सामवेदीयस्वरगानविषये यथाज्ञानं लिखत ।
- (२) पाठ्यक्रमे निर्धारितस्य पवमानकाण्डगतसूक्तस्य (सामवेदस्य) विषयान् उपस्थापयत ।

प्रश्न: - ९ अधस्त्येषु वैदिकशब्देषु त्रयाणामेवार्थः प्रतिपाद्यताम्

०३

- (१) पुनानः (२) वाजसातभम् (३) सुवीर्यम् (४) पुनाहि (५) वृषव्रतः

चतुर्थान्विति: (Unit-४)

प्रश्न: - १० वेदाङ्ग-साहित्ये छन्दःशास्त्रस्य महत्त्वं प्रयोजनञ्चोपस्थापयत ।

०८

अथवा

वैदिकसाहित्ये अग्निदेवतायाः महत्त्वमुपपादयत ।

प्रश्न: - ११ अधःस्थितयोरन्यतरमधिकृत्यैकां टीप्पणीं रचयत ।

०४

- (१) वैदिकदेवशास्त्रम् ॥
- (२) 'ऋषयो मन्त्रद्रष्टारः' - इत्युक्तिं स्पष्टयत ।

प्रश्न: - १२ अधोलिखितेषु त्रय एव प्रश्नाः समाधेयाः ।

०३

- (१) स्तोत्रम् (वैदिकसाहित्यसन्दर्भे पाठविशेषे) किम् उच्यते ?
- (२) आदित्यः कतमस्थानीयो देवोऽस्ति ?
- (३) 'घृतपृष्ठः' - इति कस्य देवस्य नाम ?
- (४) 'छन्दांसि छादनात्' - इति कस्य वचनमस्ति ?
- (५) ऋग्वेदप्रातिशाख्ये छन्दसां वर्णनं विद्यते न वा ?
